

Njealji davvisámi adposišuvnna geavahus

Laura Janda – Lene Antonsen – Biret Ánne Bals Baal

Romssa Universitehta

1 Álggahus

Sámegiela leat máŋga adposišuvnna. Eanaš adposišuvnnat geavahuvvojit postposišuvdnan, nugo *mielde* ja *luhtte*, ja muhtumat geavahuvvojit preposišuvdnan, nugo *earret* ja *gaskkal*, muhto oassi adposišuvnnain geavahuvvojit sihke preposišuvdnan ja postposišuvdnan. Lea vejolaš dadjat sihke

miehtá dálvvi ja *dálvvi miehtá*

čada áiggi ja *áiggi čada*

rastá joga ja *joga rastá*

maŋŋel soađi ja *soađi maŋŋel*

Vaikko dát ovdamearkkat čájehit ahte adposišuvnnat sáhttet preposišuvdnan ja postposišuvdnan ovdanbuktit dan seammá dahje measta seammálágan mearkkašumiid, de jáhkkinis ii leat áibbas seammá geavahus. Soitet maid leat suopmanerohusat. Dán artihkkalis áigut geahččat dárkileappot mo dát njeallje adposišuvnna geavahuvvojit ja maddái guovllalit eará gielaide.

1.1 Oppalaš geahčastat

Nuppi kapihttalis geahččat máilmmi gielain mo adposišuvnnat juohkásit preposišuvdnan, postposišuvdnan ja *ambiposišuvdnan*, adposišuvdna mii geavahuvvo sihke preposišuvdnan ja postposišuvdnan (Hagège 2010: 114). Mii buohtastahttit eará gielaiguin, erenoamážit davviguovlluid gielaiguin: dárogielain, ruoššagielain, suomagielain – ja geahččat maid esttegiela. Dán vuodul ovddidit golbma hypotesa. Vuosttaš hypotesa mielde lea suopmanerohus ambiposišuvnnaid geavahas, danne go davvisámegiela lea oktavuoha eará gielaiguin. Sáhtášii vuordit ahte oarjjabealde gos davvisámegiela lea eanemus

oktavuohta dáro- ja ruotagielain, preposišuvnnat leat dábálaččabut go postposišuvnnat, ja de leat postposišuvnnat fas dábálaččabut guovlluin gos davvisámegiela lea eanemus oktavuohta suomagielain.

Nubbi hypotesa lea ahte posišuvdna geavahuvvo earuhit mearkkašumiid. Goalmát hypotesa lea ahte gielain main ambiposišuvnnat leat dábálaččabut, lea maidái moalkasat vuogádat earuhit mearkkašumiid posišuvnna bokte. Goalmát kapihttalas čilget min materiála ja maidái metoda mainna analyseret ambiposišuvnnaid juohkáseami ja daid mearkkašumiid. Njealját kapihttalas bidjat ovdan analysa das mo dát njeallje adposišuvnna geavahuvvojit pre- ja postposišuvnna: *miehtá, čađa, rastá, manjel*. Mii veardidit hypotesaid ja ovdanbuktit muhtun generaliseremiid ja teorehtalaš perspektiivaid.

2 Adposišuvnnat máilmmis ja davviriikkain

Oažžun dihte stuorit perspektiivva, de geahččat adposišuvnnaid juohkáseami máilmmi gielain. Vaikko measta buot gielain leat adposišuvnnat, de eai leat lingvistat geahččan adposišuvnnaid nu olu, eaige dárkilit guorahallan adposišuvnnaid typologalaš geahččanguovllus (Hagège 2010: 1-6; 334).

Eanetloguid gielat váikkuhit sámegillii, ja giella lea erenoamáš dilis Eurohpás go lea guovllus gos sihke indoeurohpalaš ja suoma-ugralaš gielat váikkuhit giella goabbat guvlui (Ylikoski 2009: 201-202). Dás áigut erenoamážit geahččat muhtun davviguovlluid gielaide main lea oktavuohta sami gielaiguin: dárogiela, ruoššagiela ja suomagiela. Mii áigut maid geahččat esttegiela, sihke danne go das leat seammassuolaš adposišuvnnat, ja danne go lea, seammá ládje go sámegiella, indoeurohpalaš ja suoma-ugralaš gielaide deattu vuolde (indoeurohpalaš gielain leat eanaš preposišuvnnat ja suoma-ugralaš fas eanaš postposišuvnnat).

2.1 Preposišuvnnat, postposišuvnnat ja ambiposišuvnnat

Márgga gielas leat juogo postposišuvnnat dahje preposišuvnnat, vaikko dávjá leat moadde spiehkastaga. Ruoššagiela leat ovdamearkka dihte eanet go 150

preposišuvnna, muhto dušše okta postposišuvdna *nazad* ‘dás ovdal’, ja ugralaš gielain fas leat dušše postposišuvnnat (Grünthal 2008: 45).

Posišuvdna ja sátneortnet korrelerejit. Tendeansa lea ahte SVO-gielain leat preposišuvnnat, ja SOV-gielain leat postposišuvnnat, muhto leat spiehkastagat, go gávdnojit SVO-gielat main leat postposišuvnnat (Grünthal 2008: 35-45, Hagège 2010: 110-114).

Typologalaččat leat unnán gielat mat viidát ja systemáhtalaččat atnet sihke pre- ja postposišuvnnaid (Hagège 2010: 116-124). Dárogillii sáhtta dadjat *reise over (hele) verden* ja *reise verden over* ‘mátkkoštit miehtá máilmmi’ – ja dán ákkastallat ambiposišuvdnan, vaikko postposišuvdnageavahus lea oalle marginála. Ruoššagielas leat golbma ambiposišuvnna: *spustja* ja *pogodja* mat goappašagat mearkkašit ‘maŋŋel’ (vaikko preposišuvdna ‘*posle*’ geavahuvvo ollu eambbo dán mearkkašumis), ja *radi* ‘dihte’. Duiskkagielas leat eambbo (Hagège 2010: 121-122 namuha moaddenuppelot dáhpáhusa, muhto mánŋa dain eai leat šat geavahusas dahje geavahuvvojit oalle marginála): *ausgenommen* ‘earret’, *betreffend* ‘hárrái’.

Suoma-ugralaš gielaid gaskkas dušše nuortamearasuomagielat (suomagiella ja esttegiella) ja sámi gielat atnet sihke pre- ja postposišuvnnaid (Grünthal 2005; 2008: 45). Mo dát fenomena čuožžilii nuortamearasuomagielain ja sámi gielain ii leat čielggas. Leat moadde hypotesa (mat eai dárbbas leat vuostálaga):

- a) suoma-ugralaš gielain lei álgoálggus SOV-ortnet, muhto mánŋa giela leat rievdan SVO-giellan, sámegiella ja nuortamearasuomagielat germánalaš ja skandinávalaš váikkuhusa geažil (Korhonen 1981: 342). Lullisámegiella lea velge čielga SOV-giella. Skandinávalaš gielat sáhttet maid muhtun muddui leat lasihan preposišuvnnaid geavahusa (Korhonen 1981: 343). Grünthal (2008: 53) oaivvilda fas ahte unnán čájeha dien guvlui, danne go sámi gielat eai goassege leat luoikkahan adposišuvnnaid indoeurohpalaš gielain.
- á) sámegiela preposišuvnnat soitet álgoálggus leamaš vearbba merrosat, omd. dákkár cealkagis go "beana manná čađa ealu" lea vejolaččat *čađa* leamaš

vearbba mearus, ja *ealu* lea leamaš vearbba dievasmahtti adverbála (Korhonen 1981: 343).

Nickel & Sammallahti (2012: 171-196) mielde leat sámegiela 28 ambiposišuvnna. Ambiposišuvnnaid gávnnat maid nuortamearasuomagiela: suomagiela ja esttegiela. Tabeallas 1 mii buohtastahttit adposišuvnnaid juohkáseami dán golmma giela. Dat čájeha ahte sámegiela adno ollu stuorit oassi adposišuvnnain ambiposišuvnnaid go suoma- ja esttegiela.

	<i>davvisámegiella</i>		<i>suomagiella</i>		<i>esttegiella</i>	
<i>postposišuvnnat</i>	96	75 %	52	76 %	135	74 %
<i>preposišuvnnat</i>	4	3 %	7	10 %	29	16 %
<i>ambiposišuvnnat</i>	28	22 %	9	13 %	19	10 %
<i>oktiibuot</i>	128	100 %	68	100 %	183	100 %

Tabealla 1: Adposišuvnnaid buohtastahttin davvisáme-, suoma- ja esttegiela ¹

Vaikko Grünthal ii loga indoeurohpalaš gielaide váikkuhusa jáhkehahttin danne go sámegielain eai gávdno loatnasánnit adposišuvnnaid (gč. a-čuoggá bajábealde), de lea vejolaš ahte oktavuodát eará gielaide dattetge sáhttet váikkuhit davvisámi ambiposišuvnnaid geavahusa juogo preposišuvnnaid dahje postposišuvnnaid. Mii hábmet hypotesa ná:

Hypotesa 1: Ambiposišuvnnat geavahuvvojit eanet preposišuvnnaid doppe gos davvisámegiela lea oktavuodá dáro- ja ruotagiela, ja eanet postposišuvnnaid suopmaniin main lea oktavuodá suomagiela.

2.2 Kásusgeavaheapmi

Adposišuvnnaid komplemeanttaid kásusgeavaheapmi lea sámegiela oktageardán, genetiiva geavahuvvo álo. Muhto ii leat seammá álki eará giela. Ruoššagiela, ovdamearkka dihte, sáhttet buot guhtta kásusa geavahuvvot preposišuvnnaid oktavuodas. Postposišuvnna *nazad* komplemeanta galgá leat akkusatiivvas. Dušše bajábeale namuhuvvon ambiposišuvnnat stivrejit juogo akkusatiivva (*spustja* ja *pogodja*) dahje genetiivva (*radi*).

¹ Nickel & Sammallahti 2012: 171-196, Grünthal 2008: 57, ja Karlsson 2008: 313-320. Grünthal vejolaččat váldá mielde eanet adposišuvnnaid, ja Karlsson unnit go su ulbmil lea čájehit adposišuvnnaid mat geavahuvvojit eanemusat suomagiela. Muhto dás mii vuosttažettiin beroštit proporšuvnnain, eatge absoluhta loguin.

Suomagielas ja esttegielas lea kásusgeavaheapmi ambiposišuvnnaid oktavuođas čadnon posišuvnnii: Dábálaččat lea tendeansa geavahit genetiivva postposišuvnnaide ja partitiivva preposišuvnnaide, muhto lea variašuvdna, ja dán guovtti gielas muhtun adposišuvnnat sáhttet stivret seammá kásusa goappaš posišuvnnain. Ovdamearkka dihte, suomagiela *yli* ja esttegiela *üle* ‘badjel’ stivrejit genetiivva goappaš posišuvnnain, go fas suoma *pitkin* ja esttegiela *mööda* ‘mielde’ álo stivrejit partitiivva beroškeahtá posišuvnnas. Oppalaččat sáhtá dadjat ahte sámegielas lea dušše posišuvdna mii dahká formálalaš erohusa, ja nu lea posišuvdna čielgaseabbo ja deháleabbo sámegielas go suomagielas ja esttegielas.

2.3 Ambiposišuvnnaid mearkkašupmi

Buot gielain eanaš adposišuvnnat ovdanbuktet juogo báikki dahje áiggi dahje goappašagaid, vaikko muhtun adposišuvnnat ovdanbuktet eará relašuvnnaid. Ruoššagielas eat gávna semantihkalaš erohusa go geavaha ambiposišuvnnaid pre- dahje postposišuvnnan. Ruošša náššuvnnalaš teakstačoakkáldagas² leat ráhkaduvvon diehtovuodut main leat cealkagat *spustja*, *pogodja* ja *radi*-ambiposišuvnnaiguin. Mánge iešvuoda leat annoterejuvvon, muhto erohusat eai leat statistihkalaččat signifikánttat, earret dat ahte *radi* miellaseappot adno preposišuvnnan de go substantiiva lea olmmoš, *radi detej* [radi olmmoš.Gen] ‘mánáid dihte’, ja abstrákta substantiivvaide geavahuvvo veháš dávjjibut postposišuvnnan, *spravedlivosti radi* [vuoigatlašvuohta.Gen radi] ‘vuoigatlašvuoda dihte’.³

Suomagielas leat čielga njuolgguslaš tendeanssat ambiposišuvnnaid hárrái (Huumo boadi-boadi a, b): postposišuvnnat válljejuvvojit go buktá ovdan jođu, ja preposišuvnnat fas válljejuvvojit dávjjibut go ovdanbuktá áiggi dahje viidodaga. Ovdamearkka dihte lea *läpi* ‘čáđa’ postposišuvdna *metsän läpi* [vuovdi.Gen čáđa] go lea lihkadeapmi, muhto preposišuvnnan muitala gos juoga gávdno, omd. *läpi metsän* [čáđa vuovdi.Gen], omd. ahte leat guobbarat miehtá vuovddi. Áiggi

² <http://www.ruscorpora.ru>

³ Detáljjat dás: <http://giellatekno.uit.no/adp/>

oktavuođas lea dávjjit preposišuvdnan: *lāpi talven* [čāđa dālvi.Gen] (Huumo boadi-boadi a, b; Lehismets 2011). Esttegiella sulastahtta suomagiela, muhto mearkkašumiit eai juohkás seammá njuolgguslaščat posišuvnna mielde. Vaikko leat seammá tendeanssat, de leat esttegielas eanet spiehkastagat: omd. lea dábálaččat geavahit *lābi* ‘čāđa’ postposišuvdnan go preposišuvdnan go ovdanbuktá áiggi: *päev lābi* [beaivi.Nom čāđa] ‘olles beaivvi’ (Erelt 2003: 117-118). Dál dutkojuvvo mo ambiposišuvnnat juohkásit pre- ja postposišuvdnan suomagielain (Huumo boadi-boadi a, b; Lehismets 2011; Grünthal 2003, 2005, 2008).

Sámegielas mii eat dieđe ollu dakkár erohusaid birra. Sámi adposišuvnnaid birra lea čállon viehka unnán (spiehkastagat leat Ylikoski 2006 ja Bartens 1974), ja ii leat čállojuvvo mihkkege mii čalmmustahtášii semanttalaš erohusaid pre- ja postposišuvdna-geavahusas, earret Nielsen (1979 (1926-29): 188-189) gii čállá ahte adposišuvnnas, mas lea seammá mearkkašupmi preposišuvdnan ja postposišuvdnan, dávjá lea stuorit deaddu dalle go geavahuvvo preposišuvdnan.

Tendeansa orru leamen ahte ruoššagielas leat unnán ambiposišuvnnat, ja posišuvdna ii geavahuvvo earuhit mearkkašumiid. Suomagielas ja esttegielas leat ambiposišuvnnat, ja posišuvdna geavahuvvo earuhit mearkkašumiid. Davvisámegielas leat vel eanet ambiposišuvnnat, ja vuordimis galggašii dán gielas leat vel moalkasat posišuvdnageavahus earuhit mearkkašumiid. Mii ovddidit guokte hypotesa.

Hypotesa 2: Ambiposišuvnnaid posišuvdna geavahuvvo earuhit mearkkašumiid davvisámegielas.

Hypotesa 3: Mađe eanet ambiposišuvnnat gielas leat, dađe moalkasat lea vuogádat earuhit mearkkašumiid posišuvnna bokte.

Mii leat iskan hypotesaid guorahaladettiin njeallje ambiposišuvnna ja daid geavahusa.

3 Dutkanmateriála ja metoda

Dán kapihttalis mitalit manne mii válljiimet *miehtá*, *čáda*, *rastá* ja *manŋel* dán guorahallamii, makkár materiálaid leat geavahan ja makkár iešvuodaid mii leat geahččan. Mii čájehit ambiposišuvnnaid juohkáseami ja čilget radiála kategoriija profilerema, mii lea analysametoda mii geavahuvvo 4. kapihttalis.

3.1 Ambiposišuvnnaid válljen

Dehálaš lei válljet ambiposišuvnnaid mat leat dan mađe dávjjit goappaš posišuvnnain ahte oažžut doarvái ovdamearkkaid dahkat analysa. Mihttomearrin lei válljet ambiposišuvnnaid mat ovddastit mearkkašumiid ja iešvuodaid maid mii diehtit leat relevántta suomagielas (ja esttegielas), vai sáhttit buohtastahttit gielaide. Danne go Huumo čalmmustahtta suoma adposišuvnnaid mat ovdanbuktet bálgá, de leat váldán mielde dákkár adposišuvnnaid (golbma dán njealji adposišuvnnas sáhttet ovdanbuktet bálgá). Danne go báiki ja áigi leat adposišuvnnaid deháleamos mearkkašumiid, de leat ráddjen guorahallama dušše dakkár ambiposišuvnnaide mat ovdanbuktet báikki ja áiggi (dahje goappašagaid).

Mii leat válljen guokte ambiposišuvnna mat ovdanbuktet sihke báikki ja áiggi (*miehtá* ja *čáda*), ja guokte mat ovdanbuktet dušše nuppi: nuppis leat dušše báikemearkkašumiid (*rastá*) ja nuppis leat dušše áigemearkkašumiid (*manŋel*). Dát guokte adposišuvnna doibmet dárkkistussan vuosttaš guovtti ektui mat molsašuddet báikki ja áiggi gaskka. Dasa lassin háliideimmet guorahallat ambiposišuvnna mii vástida ruoššagiid *spustja*-adposišuvnii (*manŋel*).

3.2 Materiálat

Mii leat geavahan guokte teakstačoakkáldaga, čáppagirjjálašvuoda teavsttaid ja aviisateavsttaid. Čáppagirjjálašvuoda teavsttat bohtet golmma guovllus: Lulli-Romssas ja Čohkkirasas (oarjeguovllus), Guovdageainnu suohkanis (guovddášguovllus) ja Suoma beale Deanus (nuortaguovllus). Oarjeguovlu ovddasta guovllu gos sámegiella lea unnitlogu giellan, ja gos sáhtta jáhkkit ahte dárogiella ja ruotagiella váikkuhit ambiposišuvnnaid geavahussii. Guovddášguovlu ovddasta guovllu gos sámegiella lea váldogiellan servodagas.

Dárogiella ii dáidde liikká garrasit váikkuhit ambiposišuvnnaid geavahussii dáppe, go dat ii leat nu stuora oassi olbmuid árgabeaieallimis. Tendeanssat mat bohtet ovdan guovddášguovllu čáppagirjjálašvuodas sáhttet dasto maiddái čájehit giela iežas tendeanssaid. Seammás guovddášguovllus ii leat suomagiella muddeme dárogiela váikkuhusaid iige giela iežas tendeanssaid. Nuortaguovlu ovddasta guovllu gos dárogiella ii váikkut ambiposišuvnnaid geavahussii ollenge, muhto gos suomagiella baicca mudde giela tendeanssa geavahit eambbo preposišuvnnaid go postposišuvnnaid.

Čáppagirjjálašvuoda ja aviisačállosiid erohusat sáhttet maid čájehit skandinávalaš gielaide váikkuhusa. Aviisačállosat leat eanas čállojuvvon Norgga bealde, ja dat sáhttet mángii leat jorgaluvvon dárogiel ođasáššiid vuodul. Aviisačállosat galget oanehaččat čilget dáhpusaid ja dain lea dávjá čavga áigemearri, ja journalisttain ii leat álo dilli iige sadji válljedit sámegiela iežas dadjanvugiid. Čáppagirjjálašvuoda čálilin lea buoret áigi hutkat vuogas dajaldagaid ja stoahkat gielain, ja sii sáhttet eambbo saji geavahit govvidit áššiid.

Dáidda teavsttaide lassin lea vel Ođđa testameanta mielde. Ođđa testameanta lea jorgaluvvon teaksta. Jorgalanbargu lea doaibman ovtasbargun, ja das leat leamaš mielde sihke nuortaguovllu ja guovddášguovllu olbmot, muhto eai oarjeguovllu olbmot. Muhtun teavsttat ledje digitála hámis, eará teavsttain leat manuálalaččat čoaggán cealkagiid namuhuvvon adposišuvnnaiguin. Mii gávnnaimet 652 cealkaga maid leat annoteren ja analysa leat geavahan árvvoštallat buot golbma hypotesa.⁴

Aviisačoakkáldagas leat teavsttat Min Áigi, Áššu ja Ávvir aviissain áigodagas 1997-2011, oktiibuot 10 miljovna sáni. Teavsttat leat digitála hámis⁵, ja mii gávnnaimet 7496 cealkaga dainna njeljiin adposišuvnnain. Buot cealkagat leat mielde go mii árvvoštallat vuosttaš hypotesa, mo adposišuvnnat juohkásit

---

⁴ Danne go lea váttis gávdnat doarvái čáppagirjjálašvuoda teavsttaid guovlluin maid leat guorahallan, de leat maid váldán mielde muhtun teavsttaid mat leat ráji alde, gč. materiálisttu artihkkala loahpas.

⁵ Sámedikki teakstačoakkáldagas maid Romssa Universitehta Divvun-joavku hálddaša. Maiddái oasi čáppagirjjálašvuoda teavsttain gávnnaimet das.

posišuvnna ektui. Oasi cealkagiin mii leat manuálalaččat annoteren mearkkašumi dáfus vai sáhhtit árvoštallat nuppi ja goalmát hypotesa. Mihttomearrin lei analyseret unnimusat 100 cealkaga juohke ambiposišuvnnain goappáge posišuvnnas, dasa lassin leat annoteren buot cealkagiid maid gávnnaimet čáppagirjjálašvuoda teavsttain. Oktiibuot mii annoteriimet 1553 cealkaga. Tabealla 2 čájeha galle cealkaga mii leat annoteren iešguđet ambiposišuvnnain ja goappá posišuvnnas.⁶

<i>ambiposišuvdna</i>	<i>domena</i>	<i>preposišuvdnan Cealkagiid logut aviissain + čáppagirj.</i>	<i>postposišuvdnan Cealkagiid logut aviissain + čáppagirj.</i>
<i>miehtá</i>	áigi + báiki	133 + 72	100 + 25
<i>čađa</i>	áigi + báiki	102 + 32	158 + 98
<i>rastá</i>	báiki	101 + 37	100 + 57
<i>maŋŋel</i>	áigi	107 + 88	100 + 243

Tabealla 2: Materiála maid leat viežžan teakstačoakkáldagain.

Mii leat annoteren buot cealkagiidda dáid iešvuodaid: mearkkašumi, komplemeantta ja posišuvnna finihta vearbba ektui. Dasa lassin leat dihto adposišuvnnaide annoteren muhtun eará iešvuodaid maid mii čilget 4. kapihttalis. Annoterejuvvon mearkkašumit leat:

JOHTU⁷: Juoga johtá báikkis báikái, sáhhtá maid leat metaforalaš dahje fiktiivva johtu.

1. *Nu guhká go Guovdageainnu eatnu ii dulvva, de lea álki beassat rastá eanu.*

AVIISAČ

2. *Gáivuonas mannet njeallje linjjá čađa gieldda.* AVIISAČ

VIIDODAT: Sáhhtá maid leat abstrákta.

3. *Dát váttisvuohta lea miehtá máilmmi.* AVIISAČ

4. *Ulbmilin ođđa fágain lea ahte dat galgá leat rabas, oahpahit ohppiid dohkkehit ja gulahallat osku- ja eallinoaidnorájiid rastá.* AVIISAČ

⁶ Buot annoterejuvvon cealkagat leat dás: <http://giellatekno.uit.no/adp/>

⁷ Tearbma lea váldon Helanderis 2001.

MEARREBÁIKI: Dušše bálgá loahppageažis lea sáhka.

5. *Rasmussen lohka sin áinnas viiddidit barggu rájá rastá. AVIISAČ*

ÁIGI: Sáhtta maid mitalit makkár ortnega mielde juoga bohta.

6. *Guovža oadđá dálvvi miehta. AVIISAČ*

7. *Lea Arild Hellesøy, Kárášjogas eret gii doallá sártni, ja mannel girku lea girkogáffe. AVIISAČ*

GASKAOAPMI:

8. *Girji sáhtat dingot Davvi Girji o.s. čađa, dahje fitnat Finnmark Kontorservice rámbuvrras Guovdageainnus. AVIISAČ*

Mii annoteriimet maid muhtun metaforalaš, metonymalaš ja fiktiivva mearkkašumiid, muhto ledje nu unna logut ahte eat sáhttan geahččat daid statistihkalaččat, ja danne leat bidjan daid oktii váldomearkkašumiiguin.

3.3 Radiála kategorijaid profileren

Radiála kategorija lea guovddáš doaba kognitiivva lingvistihkas (Lakoff 1987, Taylor 2003, Langacker 2008). Radiála kategorija geavahuvvo modelleret polysemijja – go sánis dahje eará lingvisttalaš ovttagas leat máŋga mearkkašumi. Jurdda lea ahte mearkkašumiin lea oktavuoha nubbi nubái ja ovttagas dat dahket fierpmádaga. Ovdamearkka dihte ovdanbuktá *čađa* sihke JOHTU, VIIDODAGA, ÁIGGI ja GASKAOAMI. JOHTU dáhpáhuva bálgá mielde, VIIDODAHKAN lea bálggis jođu haga, dušše sajádat. Dán ládje lea oktavuoha JOĐU ja VIIDODAGA gaskkas.

Gielas geavahit dávjá latnjadoahpagiid ipmirdit ja ovdanbuktit áiggi. Áiggi lea oktavuoha sihke JOHTUI ja VIIDODAHKII danne go mii sáhttit dulkot áiggi metaforalaš latnjan man čađa mii johtit, ja mii sáhttit maid dulkot áigodaga metaforalaš sajadahkan. GASKAOAMIS lea seammásullásaš oktavuoha sihke JOHTUI ja VIIDODAHKII, muhto eará domena (ulbmil). Sihke ÁIGI ja GASKAOAPMI leat latnjamearkkašumiid (JOĐU ja VIIDODAGA) metaforalaš viiddideamit. MEARREBÁIKKI

mearkkašumis lea oktavuoha sihke JOHTUI ja VIIDODAHKII, danne go čujuha dušše bálgá loahppageahčái. Mearkkašumiid fierpmádat gohčoduvvo radiála kategoriijan.

Lingvisttalaš profileren lea okta máŋgga kvantitatiiva metođas go gielas áigu guorahallat oktavuoda hámi, mearkkašumi ja juohkáseami gaskkas.⁸ Radiála kategoriijaid profileren lea vejolaš go gávđno oktasaš radiála kategoriija. Omd. *čad̥a*-sánis leat seammá radiála kategoriiat sihke preposišuvdnan ja postposišuvdnan, danne go *čad̥a* ovdanbuktá sihke JOĐU, VIIDODAGA, ÁIGGI ja GASKAOAMI goappaš posišuvnnain. Muhto mearkkašumiid juohkáseapmi ii leat seammá. Postposišuvdnii lea dávjjit čadnon JOHTU, ja preposišuvdnii fas ÁIGI. Juohkáseapmi ii leat seammá aviisačoakkáldagas go čáppagirjjálašvuodas. Analysas suokkardit dárkileappot dáid erohusaid.

4 Njealji adposišuvnna analysa

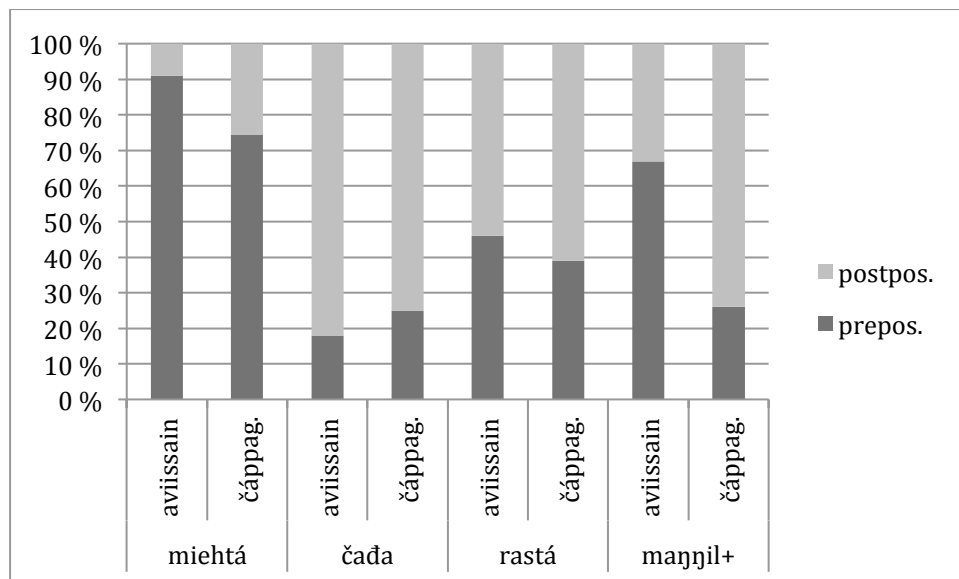
Mii analyseret materiálaid dan golmma hypotesa ektui maid leat evttohan 2. kapihttalis. Dieđut dorjot buot golbma hypotesa. Dasa lassin gávđnat erohusaid mearkkašumiid juohkásemiin aviisateavstaid ja čáppagirjjálašvuoda gaskkas.

4.1 Adposišuvnnaid juohkáseapmi – geografii ja šáŋra ektui

Dán kapihttalis geahččat dárkileappot vuosttaš hypotesa: Ambiposišuvnnat geavahuvvojit eanet preposišuvdnan doppe gos davvisámegielas lea oktavuoha dáro- ja ruotagielain, ja eanet postposišuvdnan suopmaniin main lea oktavuoha suomagielain.

---

⁸ *Behavioral profiling* (Divjak & Gries 2006; Gries & Divjak 2009) giedahallá eanet iešvuodaid, ja eará profilerentiipat čalmmustahttet garraseappot dihto relevánta iešvuodaid, omd. semánttalaš profileren (Janda & Ljashevskaya boadi-boadi), konstrukšuvdnaprofileren (Janda & Solovyev 2009), ja radiála kategoriija-profileren (Neset, Janda & Baydimirova 2011, Janda et al. boadi-boadi).

Govus 1: Njeallje ambiposišuvnna posišuvnna mielde aviisačoakkáldagas ja čáppagirjjálašvuodas. ⁹

Govus 1 čájeha ambiposišuvnnaid posišuvnnaid guovtti šáŋras, aviissain ja čáppagirjjálašvuodas. Mii oaidnit ahte golmma ambiposišuvnnas leat seammálágan tendeanssat. *miehtá* lea dávjjit preposišuvdna (tendeansa lea čielgaseabbo aviissain), *čađa* lea dávjjit postposišuvdna, ja *rastá* lea measta dássedeattus, muhto geavahuvvo binnáš eanet postposišuvdnan – tendeansa lea čielgaseabbo čáppagirjjálašvuodas.

manŋel+ fáttmasta sihke *manŋel*, *manŋil*, *mannil* (oarjjabeale variánttaid) ja *manŋá* (nuorttabeale variántta). Ja dás oaidnit čielga erohusa, go *manŋel+* lea dávjjit preposišuvdnan aviissain ja postposišuvdnan čáppagirjjálašvuodas. Dát erohus lea statistihkalaččat signifikánta.¹⁰

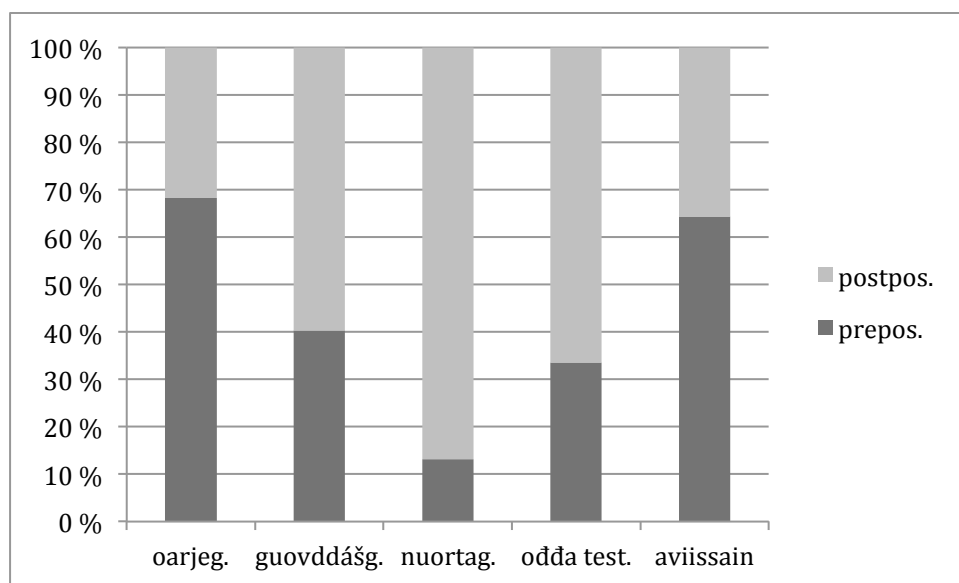
Jus mii aviisateavsttain geahččat lagabut *manŋel* ja dan variánttaid, de oaidnit ahte oarjjabeale variánttat állanit vel čielgaseappot preposišuvdnan (1635 preposišuvnna ja 532 postposišuvnna), muhto nuorttabeale variántta govva ii leat seammá čielggas (900 preposišuvnna ja 699 postposišuvnna).

⁹ Aviisačoakkáldaga leat analyseren Romssa Universitehta syntávssalaš analysáhtoriin. Eanet dieđut dás: <http://giellatekno.uit.no/adp/>

¹⁰ Chi-squared = 239.4981, df = 1, p-value < 2.2e-16, Cramera V beaktusturrodat = 0.24. Buot statistihkaid leat rehkenastán R-prográmmain, loga eanet dás <http://giellatekno.uit.no/adp/> Go boadus lea statistihkalaš signifikánta, de mearkkaša ahte boadus ii dáidde leat soaitáhat.

Čáppagirjjálašvuodas oarjjabeale variánttain leat 85 preposišuvnna ja 54 postposišuvnna, ja nuorttabeale variánttas leat dušše 6 preposišuvnna ja 201 postposišuvnna.

Danne go logut *man̄jel/man̄jil/mann̄il* vs. *man̄já* čájehit sihke geográfalaš ja šáŋraerohusa, de lea lunddolaš geahččat dáid faktoraid dárkileappot. Govus 2 buohtastahttit buot njealji ambiposišuvnna juohkáseami posišuvnna mielde: aviisateavsttain, ođđa testameanttas ja čáppagirjjálašvuodas maid leat juohkán golbman geográfalaš guovllun.

Govus 2: Njeallje ambiposišuvnna posišuvnna mielde golmma geográfalaš guovllus, ođđa testameanttas ja aviisačoakkáldagas.

Leat čielgasit ollu eanet preposišuvnnat go postposišuvnnat oarjeguovllus, ja nuortaguovllus lea fas nuppe ládje – doppe leat 88 % postposišuvnnat. Guovddášguovlu lea gaskadilis, veháš eanet postposišuvnnat go preposišuvnnat. Dát erohusat leat statistihkalaččat hui signifikánta.¹¹

Dát boadus nanne vuosttaš hypotesa, ja čájeha ahte leat eanaš preposišuvnnat guovllus gos dáro- ja ruotagiella váikkuhit, ja eanaš postposišuvnnat guovllus gos suomagiella váikkuha. Dasa lassin oaidnit ahte aviissaid ambiposišuvdnageavahus sulastahtta eanemusat oarjeguovllu

¹¹ Detáljjat leat dás: <http://giellatekno.uit.no/>

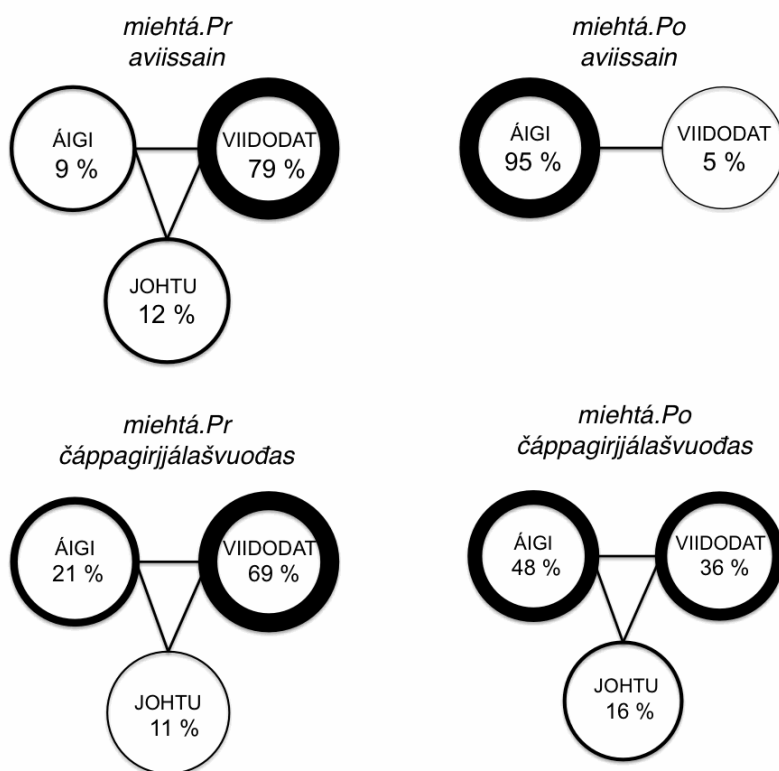
čáppagirjjálašvuoda, ja Ođđa testameantta geavahus lea guovddášguovllu ja nuortaguovllu girjjálašvuoda gaskkas.

4.2 Juohkáseapmi mearkkašumi ektui

Dán kapihttalis čalmmustahttit nuppi hypotesa: posišuvdna geavahuvvo earuhit ambiposišuvnnaid mearkkašumiid. Mii geavahit radiála katogorijja metoda guorahallat erohusaid. Go ii sáhte rehkenastit statistihkalaš signifikánssa unna loguiguin, de eat leat váldán mielde buot mearkkašumiid. Eat leat váldán mielde VIIDODAGA *čáda*-analysas, eatge MEARREBÁIKKI *rastá*-analysas.

Erohusat *miehtá*, *čáda* ja *rastá* geavahusas pre- ja postposišuvdnan bohtet ovdan radiála kategorijja profileremiin, ja erohusat leat signifikánta aviisačoakkáldagas. Mii giedahallat juohke ambiposišuvnna sierra.

4.2.1 Miehtá

Govus 3: *miehtá* radiála kategorijja – aviissain ja čáppagirjjálašvuodas.

miehtá govvida prototypalaččat báikeoktavuoda komplemeanttaide main leat guokte dimenšuvnna. *miehtá* radiála kategorijjas leat golbma mearkkašumi ja

daid oktavuodát nubbi nubái: JOHTU, VIIDODAT, mii lea dego stahtalaš johtu danne go lea gaska dahje viidodat maid johtu sáhtášii gokčat, ja ÁIGI, mii lea VIIDODAGA metaforalaš viiddideapmi. Min guorahallamis ambiposišuvnnaid gaskkas, *miehtá* lea áidna mii dávjjimusat lea preposišuvdna sihke aviisa- ja čáppagirjjálašvuodateavsttain.

Radiála kategorii ja profilerema bokte buohtastahttit dan golmma mearkkašumi relatiiva gávdnosiid sihke posišuvnna ja šáŋra ektui (Govus 3) ja das boahťa ovdan ahte aviissain *miehtá.Po* dávjjimusat ovdanbuktá ÁIGGI. *miehtá.Pr* lea dávjjimusat VIIDODAT, muhto sáhtťa maid ovdanbuktit JOĐU.

<i>mearkkašupmi</i>	<i>205 miehtá.Pr</i>	<i>125 miehtá.Po</i>
ÁIGI	áigi (4), jahki, jagiáigi (13) mánnu (2), áigodat (3) beaivi (2), idja (2)	jagiáigi (54) mánnu, vahkku beaivi (42), idja (11)
BÁIKI	máilbmi (27), riika (77) čoahkkebáiki (20) luondduguovlu (18), jávri (3) hálddahusguovlu (10), guovlu (15) latnja (2), viessu, láhtti (3), beavdi áideguorat, gaska, gárdi	riika (2) luondduguovlu (5), jávri (6) guovlu (2) turistabálggis, šillju
EARÁ	gorut, čielgi, servodat	gorut

Tabealla 3: *miehtá* substantiivakomplemeanttat. Go lea lohku, de leat juhkkjuvvon kategoriijaide.

Tabeallas 4 leat substantiivvat mat geavahuvvojit komplemeantan.

Substantiivvaid leat juohkán kategoriijaide, ja lohku muitala galli dáhpháhusas lea sáhka. *miehtá* komplemeantan leat eanaš stuorra oasis jagis dahje jándoris: *geassi, dálvi, beaivi, idja*. Sihke JOHTUI ja VIIDODAHKII leat preposišuvnna komplemeantan báikkit main leat guokte dimenšuvnna, muhto leat maid guokte komplemeantta main lea dušše okta dimenšuvdna: *áideguorat, turistabálggis*.

Tabealla čájeha ahte *miehtá.Pr* komplemeantan hui dávjá leat stuora guovllut nugo riikkat ja máilbmi ja čoahkkebáikkit, ja *miehtá.Po* komplemeantan leat eanaš unnit guovllut, nugo *jeaggi* ja *jávri*. Dajaldagat *miehtá máilmmi* ja *miehtá riikka/Norgga* jnv. dahket stuora oasis, manit dajaldat lea measta dušše aviissain.

Nickel & Sammallahti (2011: 188) čálliba ahte *miehtá* geavahuvvo dušše preposišuvdnan báikki birra, muhto Nielsena mielde sáhtťa geavahit *miehtá.Po* maid báikemearkkašumis. Son čállá ahte preposišuvdnan deattuha ahte guoská

olles guvlui/báikái. (1979 (1932): II 666.) Min materiálas leat 18 dáhpáhusa main lea postposišuvdna, ja dalle komplemeantan leat unnit luondduguovllut.

Čalbmáičuohcci lea ahte aviissain olles 46 % *miehtá*-mearkkašumiin lea ÁIGI, muhto čáppagirjjálašvuodas dušše 27 %. Dát čujuha dan guvlui ahte čáppagirjjálašvuodas leat dávjjit eará vuogit buktit ovdan man guhká juoga bistá. Sámegielas lea vejolaš ovdanbuktit *miehtá* ÁIGI mearkkašumi dušše nomeniin akkusatiivva hámis. Čáppagirjjálašvuodas geavahuvvo dat vuohki, nugo čuovvovaš ovdamearkkain *dálvvi* ja *giđa*:

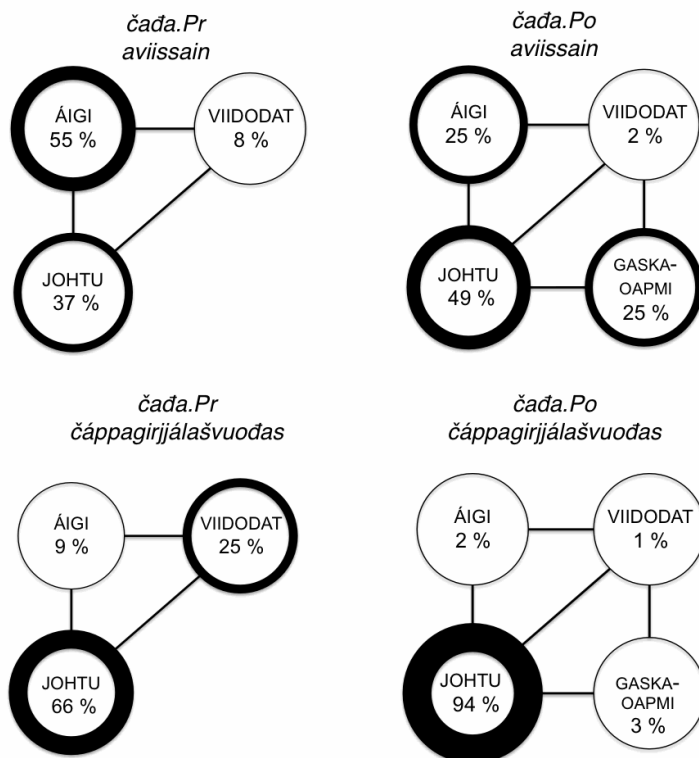
9. *Das lei juo Miggat-Niillas joavkkuinis orrume, ja mii oruimet dálvvi das goappašat joavkkut ovtta sajis Ovlá viesus.* (NMS: 22)

10. *Go boazu guohtu jekkiid ja eatnama dálvvi ja giđa, de dakko šaddet hui bures luopmánat ja suoinnit maid.* (NMS: 25)

Dá lea sámegiela iežas ráhkadus, ja vástideaddji ráhkadus ii gávdno dárogielas iige suomagielas. Aviisačállosat sáhttet muhtumin leat jorgaluvvon dárogielas, dahje čállojuvvon dárogiel ođasteavstta vuodul, ja nu sáhtta ge dárogiela struktuvra čuovvut sámegillii. Dat čilgešii manne lea nu stuora erohus aviisačállošiid ja čáppagirjjálašvuoda gaskkas go *miehtá* geavahuvvo ÁIGI-mearkkašumiin.

4.2.2 Čađa

Govus 4: čađa radiála kategoriiija – aviissain ja čáppagirjjálašvuodas.

čađa radiála kategoriiija sulastahtta hui ollu miehtá-kategoriiija, vaikko mearkkašupmi čalmmustahtta juoidá mii manná juoga man čađa mas leat golbma dimenšuvnna. čađa-sátnái leat čadnon njeallje mearkkašumi, ja dain gullet golbma maiddá miehtá-kategoriiijii: JOHTU, VIIDODAT ja ÁIGI. Daidda lassin lea GASKAOAPMI, mii lea kategoriiija metaforalaš viiddideapmi. Govus 4 sáhtta buohtastahttit dan njealji mearkkašumi geavahusa preposišuvdnan ja postposišuvdnan sihke aviissain ja čáppagirjjálašvuodas.

Čáppagirjjálašvuodas JOHTU lea stuorimus domena preposišuvdnan, ja vel eanet postposišuvdnan. Dasa lassin gávnnaimet ovttá ovdamearkka GASKAOAPMIN. Muhto aviisateavsttat addet eará gova go preposišuvnnaid komplemeanttat dávjjimusat leat ÁIGI. Dávjodat lea dákkár: ÁIGI > JOHTU > VIIDODAT. Postposišuvnnaid komplemeanttaid dávjodat fas lea dákkár: JOHTU > GASKAOAPMI > ÁIGI.

Čáppagirjjálašvuodas govvidit nappo gaskaoami ja áiggi eará vugiiguin go *čáda* ambiposišuvnnain. Gaskaoami lea vejolaš maid almmuhit komitatiivva bokte, nugo *sániiguin* čuovvovaš ovdamearkkas:

11. *Dainnago Ipmilis dat lea ožžon daid láhjiid dat gii sáhtta buoridit sániiguin, dainnago eai buohkaide leat dat addon.* NMS: 54.

<i>mearkka-šupmi</i>	<i>131 čáda.Pr</i>	<i>253 čáda.Po</i>
ÁIGI	gaska (31) áigi (24), áiggit (3) bottut, ija	áigi (4), áiggit (23) buolvvat (4), jahki, jagit
HEHTTEHUS	geardi (8) áidi, suodjalus vuovdi (5), eallu (2)	geardi (2) áidi (2) vuovdi (23)
RABAS BÁIKI	riika (4), čoahkkebáiki (3) guovlu (11), vuotnabahta goahti	riika (11), čoahkkebáiki (11), mearra (2) gárdi (3), feaskkir (2), goavki (14)
ABSTRÁKTA	váivi (4) gulaskuddan	20 váivi (20), 3 dovdu (3) positiivalaš fápmu (3), riggodagat eallin, niehku (2) lágideapmi (4), bargu (8) proseassa (2), media (4), ortnet (14)
EARÁ	dálki (2) gorut/gorutoassi (18) guovttis vuodđu, filmma (2) diggevuogádat, sreanggat (2)	dálki (13) gorut (3), vuovttat (2) organisašuvdna (16) reaidu (8), dolla (3), áibmu/balva (7) bihtát, oasis, biibbal (2), jietna (2), biktasat joavku (2)

Tabealla 4: *čáda* substantiivakomplemantat. Go lea lohku, de leat juhkkjuuvvon kategoriijaide.

Tabealla 6 čájeha makkár substantiivat leat geavahuvvon komplemeantan. Johtu manná dávjá *čáda* komplemeantta mii sáhtta hehttet jođu, ja lea miellaseappot *čáda.Pr* go komplemeanta lea geardi, nugo *seaidni* ja *duollji*, ja erenoamážit go johtu vahágahtta komplemeantta, omd. *čáda gieda mannet bánit* ja *čáda náhki báhcán*. *čáda.Pr* geavahuvvo maid go dovdu manná gorutosiid *čáda: sivvu, dávttit, raddi*.

Jus hehttehus ii leat geardde lágan, de geavahuvvo maid *čáda.Po: vuovdi, rohtu*. Go johtu manná rabas báikkiid *čáda: riikkaid, gárddi*, dalle *čáda* dávjá lea postposišuvdna, erenoamážit dalle go komplemeanttas lea goavki: *glássaráigi*,

bohcci, uksa. Postposišuvnnaide gullá maid dávjjit metaforalaš geavahus ja komplemeantan leat váttisvuodát: *váivi, ballu, roassu*. Aviisateavsttain postposišuvnnaide gullet maid GASKAOAMIT, nugo dagut, reaiddut, hálddahaslaš ortnegat ja organisašuvnnat.

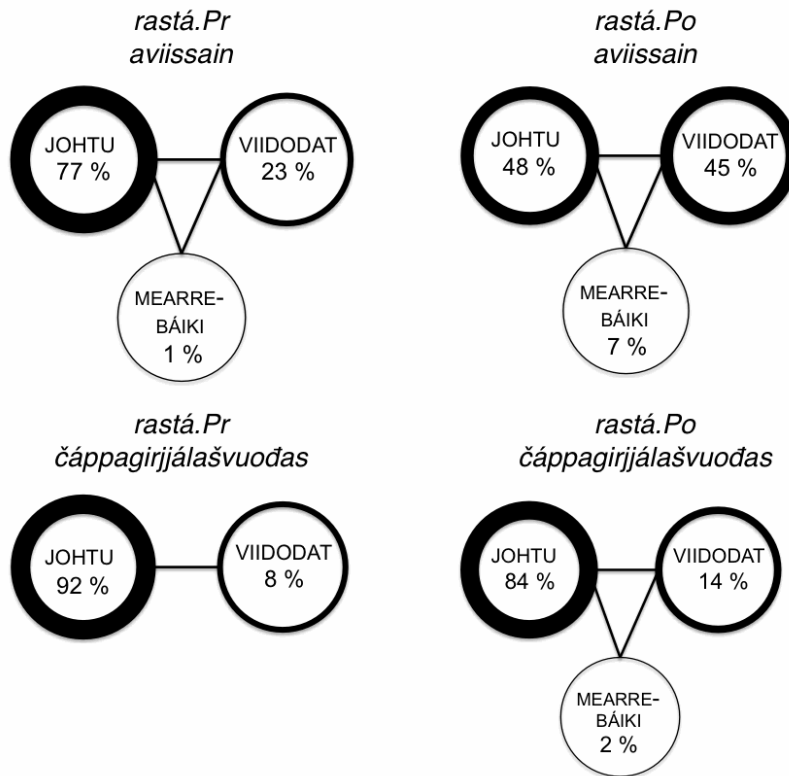
ÁIGI-domenas aviisateavsttain lea preposišuvnnaid komplemeanta dávjá *gaska*, miellagiddevaš komplemeanta, mii čujuha sihke latnjii ja áigái. Aviisateavsttain lea dán domenas čielga tendeansa dasa ahte *čađa*. Po komplemeanta lea mánggaidlogus: *áiggiiid ~ jagiid ~ buolvvaid čađa*.

Nielsena (1979 (1932): I 349) mielde geavahuvvo *čađa* preposišuvdnan ÁIGI-domenas go háliida deattuhit ahte juoga manná njuolgga *čađa*, dahje *čađa* olles áiggi. Min materiála vuodul sáhhtá dadjat ahte ÁIGI-domenas *čađa*. Po geavahuvvo erenoamážit go komplemeanta lea mánggaidlogus deattuhan dihte ahte lea sáhka guhkes áiggis.

Čáppagirjjálašvuoda teavsttain geavahit earálágan vugiid ovdanbuktit guhkit áigodagaid go *čađa* ambiposišuvnna, omd. dajaldagain *buolvvas bulvii*, dahje *áiggi* mielde:

12. Bearraša opmodaga ii ožžon gehppesmielalaš náitosiiguin loaktit, muhto dat galggai baicce laskat buolvvas bulvii. JÁV1
13. Nuorra olbmo báhkaseamos ráhkisvuohta lei áiggi mielde čáhkken saji čiekŋalut dovdduide, mat čatne náittospára oktii. JÁV1

4.2.3 Rastá

Govus 5: *rastá* radiála kategoriiija – aviissain ja čáppagirjjálašvuodas.

rastá govvida latnja-oktavuođa ja komplemeanttas lea dábálaččat dušše okta dimenšuvdna, dávjjimusat lea johka ja ráđji. Radiála kategoriiijas leat JOHTU ja VIIDODAT, ja ÁIGI ii gávdno. Dasa lassin lea metonymalaš viidodat mii čalmmustahtá dušše jođu dahje viidodaga loahppageaži. Mii gohčodit dan MEARREBÁIKIN ja dávjjimusat dat lea nuppi beal joga dahje ráji. Govus 5 leat analyseren *rastá* radiála kategoriiija profileremiin. Aviissain leat preposišuvnnaid komplemeanttaid dávjodat $JOHTU > VIIDODAT$, ja postposišuvnnaid komplemeanttaid dávjodat $JOHTU \cong VIIDODAT$.

<i>mearkkašupmi</i>	<i>138 rastá.Pr</i>	<i>156 rastá.Po</i>
BÁIKI: 2 DIMEN- ŠUVNNA	mearra (24), jávri (10) luondduguovlu (6) riika (2), šillju (2) albmi (2)	mearra (15), jávri (12) luondduguovlu (20), guovlu (3) riika (2), šillju (3) lohpoláhti, sadi
BÁIKI: 1 DIMEN- ŠUVNNA	geaidnu (30) joga (37), šaldi (2) rádji (24)	geaidnu (7) joga (41), šaldi (6) rádji (26) plánku, gurra (2)
ABSTRÁKTA	oskkurájit, suorgerájit	oskurájit, eallinoaidnorájit sojut (2), ealáhusat

Tabealla 5: *rastá* substantiivakomplemeanttat. Go lea lohku, de leat juhkkokjuvvon kategoriijaide.

Tabealla 8 čájeha makkár substantiivat leat geavahuvvon komplemeantan. Komplemeantan lea erenoamážit *johka*, *nuorri* ja *mearra* ja eará čáhcádagat, muhto maid *rádji*, *luodda*, *geaidnu*. Dábálaš komplemeanta lea *šaldi*, ja vaikko olmmoš rievtti mielde vázzá *šaldi mielde*, de *šaldi* manná *joga rastá*. Guokte dimenšuvnna leat maiddá vejolaččat goappaš posišuvnnain, nugo *Ruonáeana* ja *Suopma*. MEARREBÁIKI lea vejolaš goappaš posišuvnnain, ja buot ovdamearkkain lea *rádji* ~ *rádjá* – juoga dáhpáhuvvá dahje gávdno nuppe beal ráji.

Tabeallas boahtá ovdan ahte geainnu oktavuodas, lea *rastá.Pr* dávjjit: *rastá luotta* ~ *geainnu*. Muđui Govus 6 ja Tabealla 8 eai čájjet čielga erohusaid posišuvnnaid gaskkas, *rastá*-ambiposišuvdna geavahuvvoge aviisateavsttain measta seammá dávjá preposišuvdnan go postposišuvdnan. Ii grammatihkainge boade ovdan makkár erohusat livčče *rásta.Pr* ja *rásta.Po* gaskkas (Nielsen 1979 (1932): III 259; Nickel & Sammallahki 2011: 192).

Muhtun adposišuvnnat leat maid vuohkeadvearbbat vearbbaide mat váldet objeavtta, ja go davvisámegiella ii earut substantiivva akkusatiiva- ja genetiivahámiid, de dákkár dáhpáhusat sáhttet leat mállen preposišuvdnagihpuide. *rastá* lea measta seammá dávjá preposišuvdna go postposišuvdna ja heive bures dákkár hypothesesii, go dajaldagain nugo *čuohppat rastá bátti*, lea objekta ja *rastá* lea vuohkeadvearba.

4.2.4 Maŋŋel

*mannel.Pr ja maŋŋel.Po
aviissain ja čáppa-
girjjálašvuodas*

Govus 6: *maŋŋel*-adposišuvnnas lea dušše okta mearkkašupmi.

Danne go *maŋŋel* gullá dušše ÁIGI-domenii (gč. Govus 6), de ii sáhte ovdanbuktit erohusaid radiála kategoriija profileremiin, muhto dat ii mearkkaš ahte geavahus lea ovtta lágan. Erohusat bohtet ovdan syntávssas.

Mii gávnnaimet erohusaid *maŋŋel*-sáni posišuvnnas finihta vearbba ektui. Buot njealji ambiposišuvnnas lea preposišuvdna dávjjit finihta vearbba maŋábealde. Nuppi dáfus bohtá *maŋŋel.Po* veháš dávjjit ovdal finihta vearbba aviisateavsttain gč. Tabealla 9. Go geahččá čáppagirjjálašvuoda teavsttaid lagabut, de fuomáša suopmanerohusaid. Nuortaguovllu čállosiin ii leat namuhuvvon tendeansa, dain lea čielgasit nuppe lágan tendeansa, ja go doallá sin čállosiid olggobealde, de bohtá *maŋŋel+.Po* ovdal finihitta vearbba 66 % čáppagirjjálašvuoda cealkagiin, ja dat lea seammá tendeansa go aviisateavsttain.

	<i>Preposišuvdna</i>				<i>Postposišuvdna</i>			
	<i>aviissain 107</i>		<i>čáppagirj. 88</i>		<i>aviissain 100</i>		<i>čáppagirj. 243</i>	
<i>bohtá ovdal finihitta vearbba</i>	35	33 %	35	40 %	56	56 %	96	40 %
<i>bohtá maŋŋel finihitta vearbba</i>	72	67 %	50	57 %	43	43 %	144	59 %
<i>komplemeanta: pronomen</i>	6	6 %	3	3 %	26	26 %	57	23 %
<i>komplemeanta: mod. subst.</i>	17	16 %	2	2 %	34	34 %	106	44 %
<i>pp-gihppui gullá advearba</i>	7	7 %	20	23 %	1	1 %	3	1 %
<i>mearriduvvon áigi</i>	5	5 %	6	7 %	1	1 %	4 *	2 %

* Buot cealkagiin lea pronomen komplemeantan.

Tabealla 6: Syntákša cealkagiin main aviisateavsttain lea '*maŋŋel*' ja čáppagirjjálašvuodas lea '*maŋŋel+*'.

Mii leat maid geahččan komplemeantta dárkileappot, ja annoteren pronomeniid ja modifiserejuvvon substantiivvaid. Komplemeanttaid *vuosttaš máilmmisoađi, soađi áiggi* ja dáhtoniid leat atnán doaban, ja dan dihte ii leat eanet deaddu go eará komplemeanttain. Tabealla 9 čájeha čielga tendeanssa das ahte komplemeanta mii lea pronomen dahje modifiserejuvvon substantiiva, gullá postposišuvdnagihppui. Dát tendeansa lea buot suopmanguovlluid girjjálašvuodateavsttain, earret oarjeguovllu. Čuovvovaš ovdamearkkaid pp-gihput leat *mañnel dan, guhkes dálvvi mañnel, dan mañná*:

14. *Ja na de fas mañnel dan, de álggii fas ođđa ráhkkanus. KNT: 22.*

15. *Guhkes dálvvi mañnel boahtá álo nu čáppa gidđa - ja de liedđudeaddji geassi! EMV1*

16. *Danin buotlágan boares vierut seilo doppe vel guhká dan mañná, go ođđa áigi lei daid jávkadan ovdamearkka dihte Girkosiiddas. JÁV1*

Čáppagirjjálašvuodas leat dušše guokte cealkaga main lea *mañnel*+.Pr ja modifiserejuvvon komplemeanta (*dan donkku, dan fearána*), goappašagat gullet oarjeguovllu teavsttaide:

17. *Gahčá Ándaris ii go son máhtáše guvhlárást, sus gul oalgedákti bávččas mañnel dan donkku. ME*

18. *Moadde beaivvi mañnel dan fearána, go árvideames skimeskávnjit ledje oaivvis heaitán boŋkimis, de olmmái gávnnaš buorremuoduid čalmustahttit. ME*

Nielsen (1979 (1932): II 639) čállá ahte *mañnel* geavahuvvo dušše postposišuvdnan jus komplemeanttas lea deaddu. Čállojuvvon gielas sáhtá leat váttis árvvoštallat komplemeantta vejolaš deattu, jus ii galgga váldit posišuvnna vuhtii. Muhto pronomen ja modifiserejuvvon substantiiva komplemeantan čujuha dan guvlui ahte das lea deaddu. Dáinna lágiin heivejit min gávdnosat Nielsena čuoččuussii.

Muhtun cealkagiin gullá advearba pp-gihppui, nu *dakka, easkka, dalán*:

19. *Sus lei mángga geardde leamaš miella viehkalit Urbána vissui dakka mañnel skuvlla , muhto ii duostan. EMV1*

20. *Easkka maŋŋel soađi bohkkogohte aitto Rámevuolin gonne ledje galgat bargat juo ovdal soađi. ME*

21. *Ihttáža rájes bargalan dalán skuvlla maŋŋá daid leavssuid. JÁV2*

Min materiálas dakkár advearba gullá dávjjimusat preposišuvdnagihppui. Nuortaguovllu čállošii ja Ođđa testameanttas lea advearba čadnon pp-gihppui buot *maŋŋel+.Pr*-dáhphusain, ja orru leamen gievrramus sivva geavahit *maŋŋá* preposišuvdnan (dán guovtti oasis girjjálašvuoda teavsttain leat oktiibuot 7 *maŋŋel+.Pr* ja 226 *maŋŋel+.Po*).

Nielsen (1979 (1926-29): 188-189) čállá *maŋŋel* ja *ovdal* birra ja oaivvilda ahte sihke *dalán maŋŋel beassážiid* dahje *dalán beassážiid maŋŋel* lea vejolaš, muhto min materiálas ii leat dábálaš geavahit postposišuvnna dakkár dáhphusain. Son čállá maiddáa ahte go mitaluvvo man guhkes áiggis lea sáhka, de geavahuvvo *maŋŋel.Pr* : *viđa vahku maŋŋel beassážiid*. Ja min materiálas leatge dakkár dáhphusat measta álo čadnon preposišuvdnii (*moadde vahku maŋŋel, golbma diimmu maŋŋel*):

22. *Moadde vahku maŋŋel dan bekkii suohkan áigut vuovdit olles giettáža. ME*

23. *Čiekčan álgá golbma diimmu maŋŋel barggu . AVIISAČ*

Go lea čadnon postposišuvdnii, de lea komplemeanta pronomen, mii orru vel gievrrabut geassime postposišuvnna guvlui (*moadde beaivvi dan maŋŋá, logi beaivvi dánne maŋŋel*):

24. *Ja moadde beaivvi dan maŋŋá dahkkojuvvui bolesa virgebáikkis testamenta. JÁV2*

25. *Dalle arvalattai ja beakkihii dárbbu gul málisteaddjin soapmása; golmmas galget mátkkoštit ihttín, golmmas logi beaivvi dánne maŋŋel. ME*

Muhto eanaš cealkagat main mitaluvvo man guhkes áiggis lea sáhka, leat komplemeanta haga, ja dalle *maŋŋel* lea advearba:

26. *Moadde beaivvi maŋŋel šattai vuot fiinna dálki. AVIISAČ*

Dan dihte leat min materiálas unnán adposišuvdnacealkagat main mitaluvvo man guhkes áiggi lea sáhka.

4.3 Čoahkkáigeassu

Juohke ambiposišuvnnas lea seammá radiála kategorii ja goappaš posišuvnnain ja goappaš šáŋrain, muhto *miehtá*, *čađa* ja *rastá* mearkkašumiid juohkáseapmi čájeha erohusaid sihke posišuvnna ja šáŋra ektui. *maŋŋel* geavahuvvo dušše áiggi birra.

Aviisacealkagiin *miehtá*, *čađa* ja *rastá* čájehit signifikánta erohusaid mearkkašumiid juohkáseami ektui. *miehtá* čájeha stuorimus erohusa ja *rastá* čájeha unnimus erohusa. Ii gávdno oppalaš minstara pre- ja postposišuvnnaid mearkkašumiid juohkáseamis. Juohke ambiposišuvnnas lea iežas minsttar.

ÁIGI lea dávjjimus postposišuvnna komplemeanta go lea *miehtá*, ja dávjjimus preposišuvnna komplemeanta go lea *čađa*. Dát bohtosat dorjot nuppi hypotesa danne go mii gávdnat erohusa pre- ja postposišuvnnaid gaskkas.

Davvisámegiella mas leat eanet ambiposišuvnnat go suomagiella ja esttegiella, váillaha njuolgguslaš tendearssa danne go *miehtá.Pr* komplemeanta dávjjit lea latnja (JOHTU /VIIDODAT), *miehtá.Po* fas ÁIGI. *čađa* láhte nuppe ládje. Dát boadus doarju goalmát hypotesa.

Dasa lassin gávdnat ahte ambiposišuvnnat mat ovdanbuktet sihke áiggi ja báikki, čájehit stuorit erohusa pre- ja postposišuvdnageavahas go ambiposišuvnnat mat ovdanbuktet dušše nuppi dain mearkkašumiin. Muhtun ambiposišuvnnaid komplemeantan lea dihto substantiiva mii lea hui dávjá nuppi posišuvnnas, ja dat váikkuha garrasit bohtosiidda. Ovdamearkka dihte preposišuvdnan *miehtá máilmmi* ja *čađa gaskka*. Maŋit dajaldat lea nu dábálaš ahte čállojuvvo dávjá oktan sátnin interneahras: *čađagaskka*.

Mearkkašumiid juohkáseapmi orru leamen earálágan čáppagirjjálašvuodas go aviissain. Čáppagirjjálašvuodas geavahuvvo dávjjibut báiki, erenoamážit JOHTU, ja eará domenat hárvvibut, erenoamážit ÁIGI ja GASKAOPMI. Measta buot

aviisacealkagiin ovdanbuktá *miehtá* ÁIGGI, ja vaikko muhtun čáppagirjjálašvuoda čállit čájehit seammá tendearssa, de lea juohke teavsttas unnit ÁIGI, ja dan geavahus lea eanet balanserejuvvon pre- ja postposišuvdnan.

Čáppagirjjálašvuodas válljejit ge eará vugiid ovdanbuktit *miehtá* ÁIGGI mearkkašumi, nugo dušše substantiiva akkusatiiva hámis. Maiddái *čađa* mearkkašumit ÁIGGI, VIIDODAGA ja GASKAOAMI leat ollu hárvvibut čáppagirjjálašvuodas go aviissain – dan sajis JOHTU dominere. Čáppagirjjálašvuodas válljejuvvojit eará vuogit ovdanbuktit dáid mearkkašumiid. Maid *rastá* ektui lea tendearsa das ahte eará mearkkašumit leat hárvvibut, ja dan sajis lea čáppagirjjálašvuodas JOHTU hui dávjá goappaš posišuvnnain.

Čáppagirjjálašvuodas gávdnojit maiddái eará earenoamáš ráhkadusat mat aviisačállošii eai gávdno. Ovdamearkka dihte leat mii gávdnan njeallje cealkaga main adverbiala gaskkalduhtá post- ja preposišuvdnagihpuid. Adverbialat leat *iežas nuorra eallimis, hoahpus, dearvan, ovddit soađes*:

27. *Nisu gálie čađa iežas nuorra eallimis daid buriid bottuid. JÁV1*

28. *Leat viiddis guovllut, nu ahte dikten ealu mannat veaidnalis moadde beaivvi vai jaskkudit manñil hoahpus johtima. PAL: 75.*

29. *Buohkat, earret go eallu ja okta beana mii lei rehkie čadnon, besse rájie dearvan rastá dan ija. PAL: 83.*

30. *Nu mii bártideimmet čađa dan ovddit soađes áiggi. KNT: 23.*

Cealkagiin 28 ja 30 sáhtá maid dulkot sániid *hoahpus* ja *soađes* adjektiivaaattribuhttan, muhto cealkagiin 27 ja 29 lea áibbas čielggas ahte eará cealkkalahttu gaskkalduhtá gihpu. Dás lea miellagiddevaš ahte seammalágan ráhkadus ilbmá sihke nuorta- ja guovddášguovllu čálliin, iešguđet adposišuvnnaid oktavuodas, ja ahte ná sáhtá gaskkalduhtit sihke pre- ja postposišuvdnagihpu.

manñel-adposišuvnna oktavuodas leat čielga suopmanerohusat. *manñel* geavahuvvo measta dušše postposišuvdnan nuortaguovllus ja Ođđa Testameanttas. Dušše dalle go lea advearba čadnon pp-gihppui, de lea

preposišuvdna. Materiálas muđui lea *maŋŋel* dávjjit preposišuvdna, ja buorre sivva geavahuvvot postposišuvdnan lea go *maŋŋel* boahtá ovdal finihitta vearbba, ja vel eanet, go komplemeanta lea juogo pronomen dahje modifiserejuvvon substantiiva.

Nielsen oaivvilda ahte preposišuvnnas lea stuorit deaddu go postposišuvnnas. Deattu lea váttis duodaštit čállojuvvon materiálas, muhto bohtosat čájehit čielgasit ahte *maŋŋel+.Po* lea dábálaččat go komplemeanta lea modifiserejuvvon substantiiva dahje pronomen. Nuppe dáfus *maŋŋel+.Pr* lea dábálaččat go lea advearba čadnon pp-gihppui. *čáđa.Pr* lea dábálaččat go komplemeanta lea juoga mii galggašii hehttet jođu, dahje johtu vahágahtta komplemeantta. *miehtá.Pr* sáhtášii muhtun muddui heivet dán vuogádahkii go preposišuvdnii dávjjibut geavahuvvojit stuora guovllut komplemeantan, ja nu dát attašii stuorit deattu adposišuvdnii. *rastá* ii oro heiveme dán vuogádahkii.

5 Konklusuvnnat

Mii leat guorahallan golbma hypotesa. Vuosttaš hypotesa evttoha ahte leat geográfalaš erohusat das geavahuvvojit go ambiposišuvnnat pre- dahje postposišuvdnan. Hypotesa mielde giellageavaheddjiin Suoma bealde ja Norgga/Ruota bealde lea goabbatlágan juohkáseapmi ambiposišuvnnaid geavaheamis. Min materiála doarju dán hypotesa. Muhto mii leat guorahallan dušše 4 ambiposišuvnna 28 ambiposišuvnnas davvisámegielas. Livččii lean dárbu guorahallat eanet ambiposišuvnnaid duodaštit leago dát oppalaš govva.

Oarjeguovlluin, gos sámegiella lea unnitlogu giella ja gos dárogielas lea stuorát váikkuhus, geavahuvvojit eambbo preposišuvnnat go postposišuvnnat. Dát ii leat ođđa tendensa, muhto lea leamaš dáin guovlluin Turi rájes juo.

Guovddášguovllus ii leat dárogielas liikká stuora váikkuhus, muhto dattege doppe maid geavahuvvojit preposišuvnnat eambbo go nuortaguovllus. Dat orru čájeheame giela iežas tendenssa sirdit eambbo ja eambbo preposišuvnnaid geavaheapmái. Nuortaguovlluin lea oktavuohhta suomagielain. Suomagielas leat eanas postposišuvnnat, ja nu dat mudde sámegiella tendenssa geavahit

preposišuvnnaid eambbo. Aviisačállosat čájehit seamma tendeanssaid go oarjeguovlu. Go aviisačállosat dávjá atnet vuodđun dárogiel ođasteavsttaid ja čállojuvvojit hoahpus, de vuhttojit ge dain dárogiela váikkuhusat. Dát orru doarjume Korhonena oaivila ahte skandinávalaš gielat duvdet sámegiela eanet preposišuvnnaid guvlui.

Mii geavaheimmet radiála kategorii ja profilerema iskat guokte hypotesa das mo mearkkašumiid juohkásit ambiposišuvnnaid oktavuodas. Nubbi hypotesa guoská posišuvnna geavahussii ambiposišuvnnaid oktavuodas. Mii gávdnat erohusaid posišuvnnain buot njealji ambiposišuvnnas, sihke aviissain ja čáppagirjjálašvuodas.

Goalmát hypotesa evttoha typologalaš korrelašuvnna ambiposišuvnnaid loguid ja daid kompleaksa geavahusa gaskkas. Orru leamen dakkár korrelašuvdna: Gielas mas leat unnán ambiposišuvnnat ii geavahuvvo posišuvdna earuhit mearkkašumiid, muhto gielas mas leat eanet ambiposišuvnnat, geavahuvvo posišuvdna earuhit mearkkašumiid. Ja mađe eanet ambiposišuvnnat, dađe moalkasat lea dát geavahus. Ruoššagielas leat unnán ambiposišuvnnat ja posišuvdna ii earut mearkkašumiid. Suomagielas leat eanet ambiposišuvnnat, ja gielas leat čielga tendeanssat: Postposišuvnnaide geavahuvvo JOHTU, preposišuvnnaide ÁIGI ja VIIDODAT. Esttegielas leat seammá tendeanssat, muhto eai seammá njuolgguslaččat go suomagielas. Davvisámegielas leat eanet ambiposišuvnnat go suomagielas ja esttegielas, ja geavahus lea moalkasat, guhtege ambiposišuvnnas leat iežas generaliseremat.

Min materiálat dorjot dán hypotesa, muhto vai sáhttit dan duodaštit dahje hilgut, de dárbbášit guorahallat eanet sámi adposišuvnnaid, ja kártet olles vuogádaga. Min guorahallan addá goitge typologalaš perspektiivva mii maid doarju seammásullásaš guorahallamiid suomagielas ja esttegielas.

Giitosat

Giitu veahkis ja movttiidahttimis daidda: Trond Trosterud, Tuomas Huumo, Ann Veismann, Anastasia Makarova, Anna Endresen, Ilona Tragel, Jussi Ylikoski ja Tore Nesset. Giitu maiddái daidda geat leat ruhtadan Laura oasi dán barggus: Oslo Dieđdaakademiija vuodđodutkama guovddážii (“Time is Space”) ja Norgga Dutkanráđđái (“Neat Theories, Messy Realities”).

Gáldut

Materiála

AVIISAČ = Min Áigi-, Áššu- ja Ávvir-aviissat 1997-2011. Sámedikki teakstačoakkáldagas maid Romssa Universitehta Divvun-joavku hálddaša.

EMV1 = Vars, Elle Márjá 1991: *Okto*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

EMV2 = Vars, Elle Márjá 2002: *Čábbámus iditguovssu*. Idut.

ISH = Hætta, Issát Sámmol 2009: Skuvla – min dološ ja dálá boahhteáigi. *Sámi skuvlahistorjá 3*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

JEE = Eira, John Einar 2002: *Jori jeaggejogas*. Idut.

JT = Turi, Johan 1987 (1910): *Muitalus sámiid birra*. Jokkmokk: Sámi Girjjit

JÁV1 = Vest, Jovнна-Ánde 2002: *Árbbolaččat 2*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

JÁV2 = Vest, Jovнна-Ánde 2005: *Árbbolaččat 3*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

KLH = Hermansen, Kari Lisbeth 2010: *Joneš-bojá vuolgá amas máilbmái*. Idut.

KNT = Turi, Klemet Nilsen 1982: *Áiggít rivdet*. Jårgalæddji.

KP = Paltto, Kirsti 2007: *Ája*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

ME = Einejord, Magne 2009: *Áne sirddolaš*. Skániid girjie.

MM1 = Marastat, Mihkkal 1992: *Darjeskáiddi čiehka*. Dat.

MM2 = Marastat, Mihkkal 1993: *Máhkanvári gumppet*. Dat.

MPAB = Bongo, Mikkel P.A. 1985: *Mus ledje bálgát*. Jårgalæddji.

NMS = Sara, Nils Mathisen 2002: *Movt áigi lea rievdan*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

NN = NN: *Mu romana*. Sámedikki teakstačoakkáldagas maid Romssa Universitehta Divvun-joavku hálddaša.

OT = *Odđđa testamenta*. 1998. Oslo: Norgga Biibbalsearvi.

PAL = Logje, Per A. 2010: *Nålis i kulda. Nállojiekŋa buollašis. Fearánat dološ ja otná boazodoalus. Fortellinger fra gammel og ny reindrift*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

RML = Lukkari, Rauni Magga 2007: *En lykkens mann – Lihkkoalmmái*.

Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

RS = Sokki, Risten 2011: *Mu ártegis eallin*. Kárášjohka: Davvi Girji o.s.

Girjjálašvuohta

Bartens, Raija 1974: Inarinlapin, merilapin ja luulajanlapin post- ja prepositio-rakenteiden käytöstä. *Journal de la Société Fenno-Ougrienne* 73. s. 156–167.

Divjak, Dagmar S. & Gries, Stefan Th. 2006: Ways of trying in Russian: Clustering behavioral profiles. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory* 2. s. 23–60.

Erelt, Mati (doaim.) 2003: Estonian Language. *Linguistica Uralica*. Supplementary Series/ Vol 1. Tallinn: Estonian Academy Publishers.

Gries, Stefan Th. & Divjak, Dagmar S. 2009: Behavioral profiles: a corpus-based approach towards cognitive semantic analysis. – Vyvyan Evans & Stephanie S. Pourcel (doaim.) *New directions in cognitive linguistics* s. 57-75. Amsterdam: John Benjamins.

Grünthal, Riho 2003: Finnic adpositions and cases in change. (= *Suomalais-ugrilaisen seuran toimituksia/Mémoires de la Société Finno-Ugrienne* 244). Helsinki: Société Finno-Ugrienne.

Grünthal, Riho 2005: Why do the Finnic languages have prepositions? English abstract to Miksi itämerensuomessa on prepositioita? *Virittäjä*, 28-51.

Grünthal, Riho 2008: Case and adpositions in Uralic. power-point presentašuvdna.

Hagège, Claude 2010: *Adpositions*. Oxford: Oxford University Press.

Helander, Nils Øyvind 2001: *Ii das šat murrii iige báktái. Davvisámegiela illatiivva geavaheapmi*. Diedut 1, 2001. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.

Huumo, Tuomas boadi-boadi a: *Path settings: How dynamic conceptualization permits the use of path expressions as setting adverbials*. Pragmatics & Beyond series of John Benjamins.

- Huumo, Tuomas boadi-boadi b: *Paths, construal and scanning: What distinguishes prepositional and postpositional uses of Finnish path adpositions?*
- Janda, Laura A. & Endresen, Anna & Kuznetzova, Julia & Lyashevskaya, Olga & Makarova, Anastasia & Nessel, Tore & Sokolova, Svetlana boadi-boadi: *Why Russian aspectual prefixes aren't empty: prefixes as verb classifiers.* Bloomington, IN: Slavica Publishers.
- Janda, Laura A. & Lyashevskaya, Olga boadi-boadi: Semantic Profiles of Five Russian Prefixes: po-, s-, za-, na-, pro-. Sáddejuvvon: *Journal of Slavic Linguistics.*
- Janda, Laura A. & Solovyev, Valery 2009: What Constructional Profiles Reveal About Synonymy: A Case Study of Russian Words for SADNESS and HAPPINESS. *Cognitive Linguistics* 20/2 s. 367-393.
- Korhonen, Mikko 1981: *Johdatus lapin kielen historiaan.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lakoff, George 1987: *Women, Fire and Dangerous Things.* Chicago: University of Chicago Press.
- Langacker, Ronald W. 2008: *Cognitive Grammar: A Basic Introduction.* Oxford: Oxford University Press.
- Nessel, Tore & Janda, Laura A. & Baydimirova, Anna boadi-boadi: Two ways to get out: Radial Category Profiling and the Russian Prefixes vy- and iz-. *Zeitschrift für Slawistik.*
- Nickel, Klaus P. & Sammallahti, Pekka 2011: *Nordsamisk grammatikk.* Davvi Girji A.S.
- Nielsen, K. 1979 (1926-29): *Lærebok i lappisk (samisk). Bind I: grammatikk.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Nielsen, K. 1979 (1932): *Lappisk (samisk) ordbok grunnet på dialektene i Polmak, Karasjok og Kautokeino.* Oslo: Universitetsforlaget.
- Taylor, John R. 2003: *Linguistic Categorization.* Oxford: Oxford University Press.
- Ylikoski, Jussi 2006: Fuomášumit sámegiela adposišuvnnaid funkšuvnnain: ovdamearkan alde- ja ala-postposišuvnnaid ii-lokála geavaheapmi. *Sámi dieddalaš áigečála* 1/2006 s. 39–61.
- Ylikoski, Jussi 2009: *Non-finites in North Saami.* (= Suomalais-ugrilaisen seuran toimituksia/Mémoires de la Société Finno-ougrienne 257). Helsinki.

The Use of Four North Sámi Adpositions

We present a study of four North Sámi adpositions that can be used as both postpositions and prepositions and can thus be termed “ambipositions”: *miehtá* ‘over’, *čad̥a* ‘through’, *rastá* ‘across’, *maŋŋel* ‘after’. While many languages have ambipositions, in most languages they are very marginal. However, Finnish, Estonian and North Sámi have an exceptionally large number of ambipositions, many with high frequency. We advance three hypotheses concerning dialectal differences in use of ambipositions in North Sámi, differences between their use as prepositions and postpositions, and a possible typological correlation between the frequency of ambipositions and the extent to which position is used to differentiate meaning, with North Sámi at the high end of this scale. Our study examines two databases representing the use of ambipositions in newspapers and in literature. We use the radial category profiling method to investigate similarities and differences in the distribution of meanings across prepositional and postpositional use of four adpositions. We find support for all three hypotheses. The results of this research shed light on the use of North Sámi adpositions in terms of their dialectal distribution and meanings. In addition we gain a typological perspective on North Sámi adpositions.

Laura Janda – Lene Antonsen – Biret Ánne Bals Baal: Romssa Universitehta

laura.janda@uit.no   lene.antonsen@uit.no   berit.a.baal@uit.no